

Leren voor een goed doel

Vele wegen leiden naar de verplichte portie opleidingspunten. Les in een vijfsterrenverblijf op een tropisch eiland bijvoorbeeld. Maar kun je dat wel maken in crisistijd?

Foto's: Henriëtte van Wermeskerken en Els Lucas

Bijzondere locatie voor een cursus strafrecht: Jamaica.

Henriëtte van Wermeskerken op Jamaica

‘Welcome to Jamaica, no problem! Ya man!’ schalt het door de bus. De passagiers, Nederlandse juristen, bleek van de Hollandse herfst en de lange reis, zitten wat onwennig te kijken. Twintig minuten later stapt de groep van veertien advocaten, vier docenten en een handjevol partners en organisatoren het vijfsterrenresort binnen in Montego Bay op het West-Indische Jamaica. Ze verblijven *all inclusive*: kamers met king- of queen-size bedden, badkamer met bubbelbad en aparte douche, meerdere restaurants, bars, zwembaden en stranden, 24-uurs roomservice, entertainment. Wie wil kan de hele dag laveloos aan het zwembad hangen, meedoen aan spelletjes, 's avonds naar optredens luisteren en zich tonnetje-rond eten. Maar daar komen deze advocaten niet voor. Zij gaan cursussen volgen. Op het programma staan straf- en strafprocesrecht, jeugdrecht (straf- en civiel recht), en alimentatierekenen. De cursus huwelijksvermogensrecht is wegens

omstandigheden uitgesteld en heeft later dit najaar plaats in Amsterdam. Als de advocaten alles volgen wat deze week wordt geboden, inclusief de inhaal cursus in Amsterdam, kunnen zij 43 opleidingspunten halen.

Intervisie

De crisis is ook aan de advocatuur niet voorbijgegaan. Minder cliënten, tarieven onder druk, bezuinigingen over het hele spectrum, van gefinancierde rechtsbijstand tot het internationale bedrijfsleven. Is het wel van deze tijd om via zo'n reis aan de opleidingspunten te komen? 'Jazeker', zegt Bernhard Vroklage van Nauta en Lucas Opleidingen, onderdeel van het in Lelystad gevestigde advocatenkantoor Nauta en Lucas, dat deze cursus organiseert. 'Het is heel simpel: de meeste cursussen kosten zo'n honderd euro per punt. Daarvoor zit je dan in een of ander zaaltje met een kop koffie. Deze cursus kost voor 43 punten 3.195 euro. Minder dus, en dan zit je hier, met alles erop en eraan. Dat komt doordat wij er niet

aan hoeven te verdienen. De advocaten hebben hun praktijk en ik ben gepensioneerd. We vinden het gewoon leuk om te doen en we berekenen de kosten door aan de cursisten, zonder vergoeding voor onszelf. Wat overblijft geven we aan een goed doel ter plaatse. De cursussen zijn van de hoogste kwaliteit. Uit de evaluaties komt gemiddeld een cijfer rond de 9. Doordat we in een hotel zitten, ontstaan er interactie en spontane intervisie. Daar krijg je geen punten voor, maar die dynamiek is goud waard.'

Nauta en Lucas begonnen zo'n zes jaar geleden met deze reizen. Eerder stonden Boedapest, Bali, Kenia en Istanboel op het programma, om een paar bestemmingen te noemen. 'Ik was eens mee geweest op zo'n studiereis en ik vond de combinatie reizen en studeren erg leuk', zegt Els Lucas. Zij is samen met Vroklage verantwoordelijk voor de cursussen. 'We organiseren nu twee reizen per jaar. Van elke reis willen we iets bijzonders maken, door een excursie of contact met de mensen daar. Zo waren we in Boedapest te gast bij de

Column Ethiek op kantoor

Dolph Stuyling de Lange

landelijk deken en spraken we tijdens *night court* in New York met rechters.’

Vroklage: ‘Tevoren gaan wij naar de uitgekozen bestemming toe. We zoeken een goede locatie uit. We stellen een programma samen en benaderen docenten. Dat zijn vrijwel altijd leden van de rechterlijke macht. Net als de cursisten vormen zij een min of meer vaste club. Ook het doel waaraan wij geld geven zoeken wij uit. Vaak heeft dat te maken met onderwijs en kinderen, want die hebben de toekomst.’ Aan publiciteit doet Nauta en Lucas Opleidingen niet of nauwelijks. Er staat een klein stukje tekst op de toch al bescheiden website van het advocatenkantoor. De groep van zo’n honderddertig oud-cursisten krijgt een e-mail, meer niet.

Bamboevlotten

De eerste dag na aankomst is een vrije dag. Een groot deel van de groep heeft zich opgegeven voor de excursie *‘Rafting on the Great River’*. Twee aan twee zakken de collega’s en confrères op lange bamboevlotten de snelstromende rivier af. Vroeger werden zo de bananen van de plantages naar de haven in het zuiden vervoerd. De oevers zijn overweldigend groen en junglechtig. Terug in het resort nog even zwemmen en dan aan het diner. Wie zin heeft, kan het cursusmateriaal bestuderen dat tevoren is rondgestuurd: een flinke klapper per cursus, een akte-tasje, een conferentiemap, een hoes met de reispapieren, pennen en een doosje pepermint, alles bedrukt met de tekst *‘Law on the road’*.

Vroklage en Lucas houden gedurende de cursusweek het welzijn van de cursisten en docenten in de gaten, tot en met een strandfeest op de laatste avond. Daar maakt Vroklage de evaluatiecijfers bekend: meer dan een 9 voor zowel de docenten als de cursusweek als geheel. Een advocaat die al vaker meeging: ‘De cursus is goed, en ze weten elke keer een leuke groep bij elkaar te krijgen. Je hebt het over het vak, je haalt je punten, en je zit in deze prachtige omgeving. En je bent niet méér kwijt dan als je zoiets in Nederland volgt. Voor de prijs hoeft je het niet te laten.’

Hoe besteden jullie aandacht aan ethiek op jullie kantoor?

‘Ethiek’ is – volgens Van Dale – het ‘geheel van morele principes’. In gesprekken met advocaten over ethiek verschuift de discussie al snel naar meer vakmatige kwesties waar men zich in het algemeen meer ‘thuis’ voelt. Liever een gesprek over de vraag hoe je voorkomt dat er termijnen verlopen dan een gesprek over de vraag of je een cliënt die informatie wil geven dan wel hem daarvan moet weerhouden omdat die informatie wel waar is, maar slecht voor hem kan uitpakken. Toch is de vraag wanneer de juridisch adviseur een handlanger van zijn cliënt wordt niet alleen intellectueel interessant, maar vooral van groot belang voor het beroep.

Vaak wordt de advocaat gezien als een *‘hired gun’*, iemand die handig gebruik – en zonodig ook misbruik – maakt van zijn kennis van de regels om het belang van de cliënt te dienen. Iemand die bovendien niet terugschrikt voor het verdraaien van de werkelijkheid of goochelen met data. En iemand die lak heeft aan waarheid en rechtvaardigheid. De advocaat verkeert dan ook in een precaire situatie: hij moet zich geen rechter voelen, maar de belangen van zijn cliënt als leidraad hebben. Hij mag partijdig zijn – hij móét zelfs partijdig zijn. En tegelijk moet hij ethisch blijven handelen.

De publieke opvatting over advocaten is niet zo positief – dat is van alle tijden. En ook de politiek heeft regelmatig de neiging om advocaten weg te zetten als maffia-consiglieri. Als de Orde dan zo’n politicus aan de tand voelt over wat die

weet over ongewenst gedrag, levert dat in de regel niet veel meer dan borreltafel- en onderbuikreacties.

Kortom: het imago van de advocaat is vaak matig en soms zelfs slecht, en dat bedreigt de privileges die de advocaat in de rechtsstaat heeft. Privileges die voor het goed functioneren van die rechtsstaat wel noodzakelijk zijn. De advocaat moet er dus alles aan doen wat in zijn mogelijkheid ligt om binnen de ethische beroepsnormen te blijven: doet hij dat niet, dan zaagt hij aan de tak waarop hij zit. En tegelijk moet hij lak hebben aan het *gesundes Volksempfinden*, kritisch blijven, zonodig een luis in de pels en een betrouwbare adviseur van zijn cliënt zijn.

Dit vraagt nogal wat van een advocaat, en het is de taak van iedere advocaat en elk advocatenkantoor om dit onderwerp dus hoog op de aandachtsladder te hebben. Het lezen van tuchtrechtelijke beslissingen in het *Advocatenblad* volstaat daarvoor niet. Zeker nu commerciële aspecten steeds belangrijker zijn geworden, is het zaak om ethiek op de agenda te houden. De banken hebben ons recent gedemonstreerd hoe gebrek aan ethiek tot levensgrote problemen kan leiden.

Dus zorg voor een vast forum – bijvoorbeeld naast de jurisprudentiebesprekingen. En nodig stagiaires en jonge advocaten uit met ethische kwesties uit hun praktijk te komen, zodat ze beter leren die te onderkennen. En besteed er eens een dag aan met het hele kantoor, zodat ook secretaresses, telefonisten en anderen zich bewust worden van het onderwerp en van het beleid van het kantoor op dit terrein.